

de Arveskatter, som Staten opkræver eller burde opkræve, ved en Henvisning til en »Medarveret«, som Staten skulde have. Har Staten en Medarveret, maa den ogsaa have en Medejendomsret; — meget rigtigt, men det er netop ogsaa det, den har. At »experimentere ved Arveretten er ikke uden stor Fare«, mener han; men hans Bevisførelse herfor er næppe afgørende. Det »farlige« bestaar deri, at Indrømmelsen af en Medarveret for Staten let kunde bringe de paa Besiddelsen misundelige Klasser til at tro, at de Formuende, der dog for Størstedelen har arvet deres Formue, besidder den med Urette. Paa den anden Side ser Forf. gerne, at de bestaaende Arveskatter betydeligt forøges. Kun maa de ikke motiveres ved nogen »Medarveret« for Staten; men Arveskatten skal opfattes som en Skat paa »ein einmaliges Einkommen«. Udgaende fra en saadan Opfattelse vil en stærk Forøgelse af Skatten ikke være »farlig«; tværtimod: den vilde i socialpolitisk Henseende »virke beroligende paa de store besiddelsesløse Masser.« Forf.s praktiske Resultat bliver altsaa dog, at Arveskatten skal udnyttes efter et stort Omfang; om dette Resultat naas ad den ene eller den anden Vej kan være af stor theoretisk Betydning, — men »de store besiddelsesløse Masser« vil dog vistnok mindre foruroliges eller beroliges af det theoretiske Udgangspunkt, naar blot Maalet naas. Os forekommer nu det Udgangspunkt, Forf. forkaster, at være mere plausibelt end det, han benytter, men den lille Afhandling er forøvrigt velskreven og interessant.

G. Wermert, neuere socialpolitische Anschauungen im Katholicismus innerhalb Deutschlands. Jena. Verlag von Gustav Fischer. 1885. (114 S.) (2 M.)

Forf. er opfyldt af ungdommelig Iver og ungdommelig Selvsikkerhed, og derfor er det ganske naturligt, at hans Bestræbelser for at »holde sine egne Anskuelser saa meget som muligt tilbage« og for at referere rent objektivt ikke altid lykkes. Trods al formentlig »Objektivitet« kan hans

Skrift betegnes som et temmelig lidenskabeligt Udfald imod de katholsk-sociale Bestræbelser. Det er imidlertid lykkedes ham at samle et ikke ubetydeligt Stof til Belysning af disse Bestræbelser. Disse Bestræbelsers Udgangspunkt i den nyere Tid ser han i Biskop v. Kettelers Skrift af 1864 om Arbejderspørgsmaalet og Kristendommen. Han giver et Omrids af disse Bestræbelsers »Theori«, opregner »den katholske Socialismes praktiske Midler« og gennemgaar »det katholsk-sociale Foreningsvæsen i Tyskland«. I et Slutningsafsnit, hvor den »objektive Fremstilling« særligt stærkt træder i Skygge, hævder han, at Pavedømmet vel ved mange Lejligheder har udtalt sin Fordømmelee af Socialismen, — men at Pavedømmet, naar det taler haardt om Socialismen, kun mener den ikke-katholske. Det er de mere objektivt holdte Afsnit om den katholske Socialismes Theori og Midler og om Foreningsvæsenet, der giver Bogen dens Værd. Men en Prøve skal dog her anføres, af hvilken man kan danne sig en Forestilling om Fremstillingsmaaden, om den Aand, der gaar gennem Bogen, og om Forfatterens uimodstaaelige Trang til flot at fremsætte sine individuelle Anskuelser og til at udslynge nærgaaende Beskyldninger, som han lader forblive ubeviste.

I Afsnittet om Foreningsvæsenet omtaler han en Snes forskellige Foreninger, deriblandt »Görresselskabet«, og dette affærdiges ved følgende Paastande, hvis Rigtighed Forf. ikke dokumenterer:

»Görresselskabet konstituerede sig i Koblenz den 25. Januar 1876*), altsaa paa en Tid, da Kulturkampen var hæftigst, imod hvilken der herved skulde skabes et kraftigt Modmiddel. Som Æresmedlemmer optages i Foreningen Videnskabsmænd, der har gjort sig fortjente af Katholicismen, saavel som Mænd, der betaler et stort Pengebidrag og en Gang for alle indbetaler 300 M. i Foreningens Kasse. Desforuden gives der to kvalitativt forskellige Arter af

*) Görres, efter hvem Selskabet er opkaldt, fødtes i Koblenz d. 25. Jan. 1776.

Medlemmer: Medlemmer, der betaler et Aarsbidrag af 10 M., og Medlemmer, der kun betaler 3 M. Medlemmernes Værd maales her, som det synes, efter Bidragets Størrelse. Foreningen forfølger egenlig kun videnskabelige Tendenser. Den søger at paalægge den fri Forskning Lænker og bestræber sig for at tvinge Videnskaben ind i de katholske Dogmers Cadres for i sidste Instans fuldstændigt at katholisere den. Og da Foreningen raader over betydelige Pengemidler, og da Penge er en Magt, der ikke maa under vurderes, en Magt, hvormed forbavsende Ting lader sig fuldbringe, saa kan det ventes, at adskilligt vil lykkes for den, og at den ofte vil kunne kaste en Sten i Vejen for nogle videnskabelige Discipliners rolige og stadige Udvikling. Skønt den ikke derved vil kunne holde Videnskaben tilbage i dens Sejrsløb, er det alligevel ikke umuligt, at Videnskabens Fremadskriden vil kunne forhales ved allehaande problematiske og dunkle Makinationer. Aarsindtægten varierer mellem 20 og 30,000 M. — Görreselskabet, der har erholdt Pavens Billigelse, vil, efter Domkapitular Haffner, være et Samlingspunkt for de katholske Lærde »unter Hut und Schutz des Pabstes.« Det bestræber sig endvidere for at understøtte Studerende, der vil drive højere Studier og habilitere sig som Privatdocenter ved Universiteterne, med Pengemidler indtil de rykker op i et Professorat. Det vil fremdeles støtte videnskabelige Foretagender, besørge Trykningen af større Værker, udgive et omfangsrigt katolsk Statslexikon og paavirke Folket ved populære Skrifter i romersk Aand. For bedre at naa sine Formaal har det delt sig i 4 Sektioner, en for Filosofi, en for Historie, en for Kunst og Literatur, en for Rets- og Socialvidenskab. — Paa Katholikforsamlingen i Amberg støttedes Selskabet ved Vedtagelsen af følgende Resolution: »Den 31. Generalforsamling af Tysklands Katholiker anbefaler Tilslutning til Görreselskabet til Pleje af Videnskaben i det katolske Tyskland«. — Foreningen vil altsaa presse »troende« Katholiker i stort Antal ind paa den akademiske Løbebane, og det er ogsaa allerede i flere Tilfælde lykkedes den at

faa saadanne Personer, uden meget Hensyn til deres Præstationer, op i de ordenlige Professorers Rækker. Thi efterat den paagældende Docent har doceret gennem en statelig Række af Semestre, under hvilken Tid han har faat sine Existensmidler gennem Görresselskabet eller fra anden Side, virkes der gennem den offentlige Mening, som Kapellanpressen har bearbejdet, eller endog gennem parlamentariske Operationer fra Centrumspartiets Side ind paa de paagældende Myndigheder paa en saadan Maade, at den paagældende Videnskabsmand endelig sejler ind i Professoratets Havn, hvorved man mener at faa den fri Videnskab tvungen ind i den romerske Dogmetros Lænker. Lykkes dette, tør den kun bevæge sig under en pavelig Ufejlbarheds Tryk, saa vil den ganske vist blive fuldstændig kneblet.«

A. Strindberg, Isbrud, fire Fortællinger. Dansk, af Forfatteren avtoriseret Udgave. Kbhvn. P. G. Philipsens Forlag. 1885. (301 S.)

I denne Bog (hvis svenske Titel er »Utopier i virkeligheden«) fremfører Forf. de samme Ideer, som vore Læsere kender fra vor lille Artikel »August Strindberg som Socialfilosof«, i *Nationalekonomisk Tidsskrift* 1885, 2. Hefte. Overfladiskhed i Tanken, men Kraft, Energi og Farve i Udtrykket.

Forf. siger, at »denne Bog handler om Arbejdet for Samfundets Forbedring og om de allerede udførte Reformforsøg, som har haft et heldigt Udfald«. Disse »Reformforsøg« ere Godins Familistère i Guise, Verdenspostforeningen og Alabama-Voldgiftsretten. Disse Reformere — eller Forsøg, forsaavidt Talen er om det Godin'ske Foretagende, om hvilket vi forøvrigt henviser til Docent Westergaards Artikel i *Nationalekonomisk Tidsskrift* Bd. XIX — disse Reformere har vor Sympathi, — men det er ubegribeligt, at de ogsaa har Strindbergs. Disse Reformere har alle det tilfælles, at de er det modsatte af det sociale »Nedbrydningsarbejde«, Strindberg ønsker, — at de knytter